

Stimmen aus der Ukraine

Beiträge 41–48

41. Taras Prokhasko: Wieso denn immer der Krieg?
42. Тарас Прохасько: Чому завжди війна
43. Ірина Тсильк: Blinde steuern die Blinden
44. Ірина Цілик: Сліпі ведуть сліпих
45. Tetiana Ryankova: Nachts weide ich mein Herzenskissen aus
46. Тетяна П'янкова: Випотрошую у ніч подушку свого серця
47. Olha Beliaiewa: SIEG, HERZ
48. Ольга Бєляєва: ПЕРЕМОГА, СЕРЦЕ

Taras Prokhasko: **Wieso denn immer der Krieg?**

Ich sehe jetzt meine alte und kranke Mutter mit einem neuen Blick. Ich verstehe, egal wie stark ich mich anstrengte, ich kann sie nicht auf den Armen in die Kneipe hinunterbringen, wenn die häufigen Luftschutzalarme kommen, auch nicht, wenn es dichten Beschuss oder Bombardierungen gibt. Für sie ist es am besten, wenn sie bis zum letzten Moment in ihrem Bett in ihrem Stockwerk bleibt. Eigentlich wurde sie in diesem Bett auch geboren. Damals, als der Weltkrieg ausbrach, damals, als mit der russischen Okkupation die Befreiung des westukrainischen Landes kam. Sie verstand es bloß damals nicht.

Der Krieg hat sie mit vier Jahren abgeholt. Paradoxerweise mit der russischen Okkupation. In der Kneipe, in die ich nicht vorhabe, sie zu bringen, sind bis heute die Datenangaben der sowjetischen Bombardierungen in die Wand gekratzt erhalten geblieben. Später kamen die Soldaten auf Raubzug und der Suche nach Unterkünften. Die Eltern meiner Mutter, die vor zwanzig Jahren das schon einmal erlebt hatten, konnten nichts tun, um die Kleine vor dem Trauma zu schützen. Von so einem starken Trauma, das, wie es mir immer schien, meine Mutter für ewig in jenes Alter einsperrte, in dem sie vor sich hinlebte. Und ich verbrachte meine Kindheit im Schatten eines traumatisierten vierjährigen Kindes. Längere Zeit versuchte ich diesen Zustand zu überwinden und diese Stafette meinen eigenen Kindern nicht weiterzugeben. Aber klar, ich habe ihnen einiges weiteringereicht. Ich hoffte aber insgeheim, wenigstens meinem Jüngeren das zu ersparen. Aber nein, die Spirale ist so eng gerollt, dass er jede Gelegenheit hat, Omas Kinderangst und seines Vaters Reaktion darauf zu sehen.

Wenn ich inzwischen meine voll und ganz kindisch gewordene Mutter beobachte, denke ich daran, dass sie, ohne was zu verstehen, als Botin etwas Wichtiges kundzugeben hat. Denn es ist jetzt nicht wieder Krieg, sondern derselbe Krieg, während dem sie an diesem Ort zur Welt kam. Sie ist im Krieg so erstarrt, wie der Krieg in ihr.

In der Tat war 1945 kein Krieg zu Ende. Er hielt inne und erstarrte. Denn von denen, die diesen Krieg begannen, war nur der eine besiegt und erobert. Derselbe, für den auch der vorherige Krieg auf ähnliche Weise endete. Für den verbliebenen russischen Aggressor reichte damals nicht die Kraft oder Absicherung oder das Bewusstsein auf die vom ukrainischen Widerstand erhoffte endgültige Befreiung. Die Frage wurde so gelöst, dass der Aggressor zum Opfer und zugleich zum Sieger wurde, der den Nachgeschmack des unbestraften Übels genoss und den Alliierten den der Unbestrafbarkeit des Bösen überließ.

Nachdem, wie die Welt auf die besonders rüpelhafte Willkür Russlands reagierte, kann man sich vorstellen, wie uns das alle zum Kotzen brachte. Wie schwer ist es, sich dauerhaft im Zustand eines Beziehungsaufbaus mit dem uraggressiven Weltnachbarn aufzuhalten. Wie das Gefühl der verdrängten Schuld samt innerlicher Unzufriedenheit keine Möglichkeit gibt, die ewige Angst loszuwerden, die Angst vor der Maßlosigkeit dessen, der sich Rechte eines Welterlösers aneignete.

Dieser Krieg ist unser Krieg, der mit uns. Anscheinend ist der Moment gekommen, um die Ukraine zu benutzen, anders als einen beliebigen Landmarkstein, als einen Brückenkopf für die neue Beendigung des Zweiten Weltkrieges. Die Ukraine hat sowieso gezeigt, dass sie sich zu dieser Rolle vorzüglich eignet. Unser Krieg bleibt auch unser Krieg. Abzuwarten, bis sich eine bessere Gelegenheit ergibt, um dieses Problem zu bearbeiten, hieße ein beträchtliches Risiko einzugehen.

Ihr, meiner alten Mutter, ist es, wie es mir scheint, schon egal, es ist mein Wunsch, dass sie erfährt, dass sie trotz ihrer schrecklichen Wunde doch ihr Erwachsenwerden antreten darf.

Тарас Прохасько: **Чому завжди війна**

Дивлюся на свою стару і хвору маму новим оком. Розумію, що ніякими зусиллями не зможу віднести її у пивницю не тільки з нагоди цих частих повітряних тривог, але і у випадку, щільного обстрілу чи бомбардування. Найспокійніше їй буде до останнього залишатися у власному ліжку на поверсі. Між іншим, на цьому самому ліжку вона народилася. Вже тоді, коли світова війна почалася. На той час – у вигляді російської окупації, визволення західно-українських земель. Попросту ще нічого не розуміла. Її війна прийшла по неї через чотири роки. Парадоксально, але теж у вигляді російської окупації. У пивниці, куди я не збираюся її ще раз носити, ще збереглися вишкрябані дати радянських бомбардувань. А потім прийшли солдати, які шукали поживи і житла. І от тоді мамині батьки, які вже пережили українську поразку двадцять років тому, нічого не змогли зробити, щоби захистити малу від травми. Такої сильної, що – мені завжди здавалося – залишила її назавжди у тому віці. Так вона там і прожила. Так і я ціле своє дитинство провів у тіні травмованої чотирирічної дитини. Довго поборював цю традицію, намагаючись не передати естафети дітям. Ясно, що щось тай передав. Сподівався, що вбережу від того принаймні найменшого. Але ні, спіраль загорнулася так, що він отримав нагоду бачити дитячий страх бабці і реакцію на це його тата. Тим часом, дивлячись на свою цілковито здитинілу маму, думаю про те, що саме вона, мало що розуміючи, може бути носієм важливого послання. Адже тепер не знов війна, а та сама війна, разом з якою вона з'явилася на світ у цьому місці. І у ній застигла так, як війна застигла у ній.

Насправді у 1945 році ніяка війна не закінчилася. Вона попросту завмерла, застигла. Бо з тих, хто її почав, переможеним і упокореним був тільки один. До того ж той, який в такий спосіб закінчив попередню війну. На російського агресора тоді не вистачило чи сили, чи впевненості, чи усвідомлення. Даремно український опір сподівався на остаточне визволення. Питання закрили в такий спосіб, що агресор став і жертвою, і переможцем. Залишивши собі смак непокараного зла, а союзникам – присмак непокараності зла.

З того, як зреагував світ на особливо нахабне безчинство Росії, можна собі уявити, як вона насправді усіх замахала. Як тяжко такий довгий час перебувати у стані налагодження стосунків із первинно агресивним всесвітнім сусідом. Як почуття

витісненої провини і невдоволення собою не дає позбутися вічного страху перед безглуздям того, хто привласнив собі права рятівника світу.

Наша війна, звичайно, є передовсім нашою, вона для нас. Але здається, що настав момент використати Україну вповні. Щоправда інакше, не як пересувний межовий камінь, а як плацдарм для якісно новітнього завершення Другої світової війни. Україна в кожному разі показала, що здатна послужити у такій ролі. Наша війна все одно буде нашою. А чекати кращої нагоди закриття гештальту 1939 року надто ризиковано. Йй, виглядає, вже однаково, але я би хотів, щоби стара мама довідалася, що – попри страшну довічну рану – дозволено починати дорослішати.

Iryna Tsilyk: **Blinde steuern die Blinden**

Blinde steuern die Blinden.

Das Fest und die Schlacht dauern fort.

Narrenlachen klingt weit in Ohren.

Das Opfergeschrei stört mehr.

Die alte Dame tut ihre angeekelt trockenen Lippen auf:

„Leise.

Ihr seid zu laut, diese laute Ungemütlichkeit,

Traumata zur Empörung.

Bitte kein Drama.

Kriecht bitte leiser.

Wie unverschämt eurerseits.“

Die Maske der Gültigkeit gewinnt!

Wir hingegen schämen uns nicht.

Wir wissen Bescheid, die alte Dame ist doch nicht so dürr.

Wir sahen, sie wusch allen Leidenden Wunden,

ernährte die Hungrigen,

bekleidete Krieger mit goldenem Harnisch.

Die Dame ist müde.

Zu viel ist der Alarm für sie und das Geschrei,

die dunkleren Regeln der neueren Spiele.

Liebe Dame, verzeih, aber wir kämpfen weiter fort.

Anders geht es für uns nicht.

Aufs Spiel ist schon alles gesetzt:

Unsere Freiheit und Zukunft, das Heim,

geschweige denn die Kinder,

die kommen, lebend und tot.

Wir kämpfen für jeden Fußbreit dieser Erde,

wir beweinen jeden gefallenen Krieger,

jede verlorene Seele,

jeden zertretenen Halm,

jedes verheerte Nest,

jede zertrümmerte Welt,

jede verwüstete Stätte in jedem Gebiet,

dort wo die Kirschen so prächtig blühten und die Aprikosen.

Als lebender Schild kommen wir in die Schlacht

Von den ewigen Gegnern, Böse und Gut.

Unterdessen verteidigen wir auch die Ruhe

Für dich, und auch das Recht, den Abendtee zu schlürfen.

Ірина Цілик: **Сліпі ведуть сліпих**

Сліпі ведуть сліпих.
Карнавал і битва тривають.
Сміх блазня всім чути.
Але зойки постраждалих дратують більше.
Стара пані з вузькими губами каже гидливо:
«Цить.
Ви надто голосні, кричущі некомфортні.
Ваша травмованість обурлива.
Не драматизуйте.
Вмирайте тихіше.
Як вам не соромно».
Маска байдужості виграла головний приз!
А нам не соромно.
Та й знаємо, літня пані – не така вже й черства.
Ми бачили, як вона промивала рани страдникам,
як годувала голодних,
як споряджала воїнів золотими обладунками.
Просто пані втомилася.
Забагато тривоги й галасу,
незрозумілих правил нової гри.
Люба пані, вибач, але ми битимемося й далі.
Просто не можемо інакше.
Ми поставили все, що в нас є, на кін:
нашу свободу, наше майбутнє, наші дома,
не кажучи вже про наших дітей,
убитих, живих і ще не народжених.
Ми будемо битися за кожен сантиметр цієї землі,
ми оплакуватимемо кожного воїна,
кожну загублену душу,
кожну зламану стеблину,
кожне розорене гніздо,
кожен зруйнований світ,
кожну випалену пустку у тім краю,
де так радісно буяли квітучі вишні й абрикоси.
Ми живим щитом станемо в бій
поміж одвічними ворогами – добром і злом.
А заодно, любя пані, захистимо твій спокій
і право безтурботно випити щовечірній чай.

18 квітня 2022

Tetiana Pyankova: **Nachts weide ich mein Herzkissen aus**

Nachts weide ich mein Herzkissen aus.
Heraus, aus der Öffnung im Bezug, fallen Federn der Wundervögel, sie wollten einst Mann
sein und Frau ...
Ich werfe ihm die Federn eines stumpfsinnigen weißen Vogels ins Antlitz, mit dem er einst
sicher ... sang ...
Erzähle ihm verroht, wie die Erinnerung daran wegfrohr ... wie der Winter mir damit einen
Gefallen tat ...
Es hört mir andauernd zu ...
Bis über den morgigen Tag hinweg schmerzt mich die Schlafrohrfeige des Geliebten, ihn muss
man doch lieben, egal was kommt ...
Wenn er mich von hinten nimmt, schiebe ich mir das Kissen unter den Bauch.
So ist es leicht nachzugeben ...
So ist es leicht wegzugehen ...
Dezember ...

Hinter dem Zaun des gesunden Verstandes
Da weiden sie alle –
Seine Hennen ...
Meine Engel ...

Die Hennen lehren die Engel das richtige Eierlegen
Stur bringen meine Engel etwas hervor
Über die Wahrheit
Dem Leben unwahrheitsgetreu ...

Das Beil hat in seinen Händen Halt,
Er befiehlt mir, es zu halten.
wenn es nach Gebranntem riecht, sengerig wird ...

Dann ist die Harmonie im Richtigen ...

Hinter dem Zaun des gesunden Verstandes
von Jahr zu Jahr werden meine Engel
weniger

Lieben ...
Häufig Todeslieben.
Essen das, was lieben, essen die, die lieben.
Welthunger ... Heißhunger ...
Die von uns nicht voll aufgegessen, suchen die, die die anderen nicht aufaßen.
Einigen uns – gebissen, gekaut, gespeichelt – um endlich, Kratzer zu Kratzer,
Wunde zu Wunde, Geschwür zu Geschwür – lieben ...
Stummel, Reste und Überbleibsel der ewigen Liebe ...
Tagtäglich bedürfen wir ihrer.
Tagtäglich des Essens ...

Тетяна П'янкова: Випотрошую у ніч подушку свого серця

Випотрошую у ніч подушку свого серця.

З неї через розірваний напірник сиплеться пiр'я дивних птахiв, яким хотiлося бути
чоловiком i жiнкою...
Кидаю Йому в лице пера дурної бiлої пташки, з якою вiн колись, певно... спiвав...
Знавiснiло розказую, як виносила на мороз пам'ять про Неї... Як зима зробила менi
послугу...
Вiн довго слухає...
До завтра нiч вiдболить менi на вилицi ляпасом вiд коханого чоловiка, котрого треба
любити, аби там що...
Коли вiн бере мене ззаду, я пiдсуваю собi пiд живiт подушку.
Так зручнiше вiддаватися...
Так зручнiше вiд-да-лятися...
Грудень...

За огорожею здорового глузду
вони пасуться усi разом –
його кури...
мої янголи...

Його кури показують моїм янголам, як правильно нести яйця...
Мої янголи вперто несуть щось
про iстини,
не-су-мiс-нi з життям...

Вiн тримає в руках сокиру,
Вiн наказує менi триматися,
Коли запахне смаженим...

Бо гармонiя – це коли усе правильно...

За огорожею здорового глузду
моїх янголiв з року в рiк
меншає...

Любимо...
Часто - смертельно любимо.
Їмо ТЕ, ЩО любимо. Їмо ТИХ, КОГО любимо.
Всесвiтнiй голод... Ненасить...
Тi, КОГО МИ не до кiнця доїли, вишукують тих, КОГО ХТОСЬ не до кiнця доїв.
Єднаємось - обкусанi, обгризенi, обслиненi - аби вже нарештi – шрамик до шрамика,
ранка до ранки, виразка до виразки – любитися...
Огризки, Недоїдки, Недопалки Великої Любовi...
Щодня маємо її потребу.
Щодня маємо потребу їсти...

Olha Beliaiewa: **SIEG**

Wurfgranaten, Luftangriffe
Und des Mörders wilde Blicke
Strafe hat bequeme Griffe

All die Rachepickel drücke.

Nixenhaft singt uns der Frühling,
in Luftschutzkellern steht die Wiege.
Kinder neigen sich wie Ähren,
Und wir nähern uns dem Siege!

Gott umarmt die Krieger,
Schneebedeckt sind alle Schrecken.
Unser Sieg sitzt schon im Flieger
Und das Leben kann sich strecken!

HERZ

Verbirg dein Herz in einer Aufbewahrungszelle,
Vergiss jetzt alles, nimm geschwind den Zug.
Ein Glückshufeisen, gibt dir an der Schwelle,
Dein Freund? Dein Feind? Dein Liebster? Alles Lug.
Verwirf jetzt alles, lern dich endlich kennen.
Das Trübe weg, dein Weg führt dich zum Kern.
Am Schlachtfeld Freud und Leid entbehren
Dem Leben nah der Liebe und dem Spielen fern.

Ольга Беляева: ПЕРЕМОГА

Міни, авіаудари
Божевільні очі вбивці...
Вам не оминути кари .
Українці, наче з криці!

У Весни сирени голос,
Бомбосховища колиска.
Діти — золотистий колос!
Перемога дуже близько!

Воїни в обіймах Бога.
Сніг притрушує жахіття.
Вірю, скоро перемога
І щасливе довголіття!

СЕРЦЕ

Сховай своє серце у камері схову,
Забудь і у потяг сідай.
Хтось запропонує “на щастя підкову”,
Твій ворог? Коханий? Джедай?

Відкинь усе зайве – знайомся з собою.
Всю “муть” – геть до центру ядра!
Всі рани, весь біль забере поле бою.
Життя – це любов, а не гра.

Auswahl: Oksana Shchur
Übersetzungen: Bohdan Storokha
Nachdichtungen: Gerhard Ruiss